

Gabay sa Pagtatanim ng Palay

1. Pagpapalano at Pag-budget

PAGPAPLANO. Alamin ang mga kakailanganin sa pagtatanim. Mahalaga dito ang mga dokumento o papeles kung may balak kayong humiram ng kapital sa bangko.

PAGSUSURI NG LUPA. Ipasuri ang inyong lupa sa Bureau of Soils Regional Office upang malaman ang katabaan at kaasiman nito (*fertilization and acidity level*) at mabatid ang sapat na dami ng abonong gagamitin o kung sakaling mangangailangan pa ng apog.

2. Paghahanda ng Lupa

Ihanda ang lupa 3-4 na linggo bago maglipat-tanim upang maging mabilis, maganda at pantay-pantay ang paglaki ng Pioneer Hybrid Rice na itatanim, maiwasan ang maagang paglago ng damo at mas maayos na pamamahala sa pataba at patubig.

PAG-AARARO. Araruhin ang lupa ng isang beses sa katamtamang lalim (10-15 cm.).

PAGSUSUYOD. Suyurin ang lupa isang linggo matapos ang pag-aararo at ulitin pagkaraan ng isang linggo.

PAGPAPATAG. Patagin ang lupa sa pamamagitan ng paletang hila-hila ng kalabaw o *hand tractor*.

PAGSASAAYOS NG MGA PILAPIL. Linisin at ayusin ang mga pilapil para maisara ang mga butas na maaaring maging tapunan ng tubig at pamugaran ng daga.

3. Paghahanda ng Binhi at Paggawa ng Punlaan

PAGPILI NG PUNLAAN. Pumili ng isang lugar sa palayan na malayo sa lilim at bahayan na gagawing punlaan.

PAGHAHANDA NG PUNLAAN. Gumawa ng 300-400 sqm. na punlaan para sa 15-20 kg. binhi para sa isang ektarya. Katamtaman ang isang metrong lawak na punlaan at ang haba nito ay depende sa haba ng pinitak. Maglagay ng organikong pataba sa daming 1kg./sqm. upang maging malusog, madaling bunutin ang mga punla at mabawasan ang pinsala sa ugat.

PAGHAHANDA NG BINHI. Ibadad ang binhi sa malinis na tubig sa loob ng 24 oras. Palitan ang tubig kada 6 na oras upang maiwasan ang pagkasira ng buto. Ilahon ang binhi, takpan, panatiliing basa at ikulob sa loob ng 24-36 na oras.

PAGSASABOG NG PINATUBONG BINHI. Isabog ang binhi sa daming isang dakot (50 gramo) kada 1 sqm. sa punlaang mamasa-masa.

PAG-AALAGA NG PUNLA. Patubigan ang punlaan pagkaraan ng 2-3 araw sa lalim na 2-3 cm. Panatiliing may tubig ang punlaan hanggang sa araw ng pagbubunot. Sa ika-sampung araw, magsabog ng 20-40 gramo ng urea kada 1 sqm. o 8-16 kg. para sa 400 sqm. punlaan. Importanteng mabantayan ang punlaan laban sa pinsala dulot ng mga daga, kuhol, ibon at kakulangan ng tubig.

4. Paglipat-tanim

Ang punlang may gulang na 18-21 araw ay handa nang ilipat-tanim. Magtanim ng 1-2 punla kada tundos sa layong 20 x 15 cm. kapag tag-init at 20 x 20 cm. kapag tag-ulan. Huwag putulin ang dahon ng palay dahil magiging daanan ito ng baktiryang sanhi ng sakit. Taniman ulit ang mga nabakanteng tundos (missing hills) sa loob ng isang linggo.

5. Pag-aabono

Kapag walang ginawang pagsusuri ng lupa (*soil analysis*), sundin ang mga sumusunod na rekomendasyon:

BASAL. Magsabog ng basal na abono sa huling pagsusuyod/pagpapatag upang maihalo ito nang mabuti sa lupa.

TOPDRESS. Magsabog ng abono sa panahon ng pagsusuwi, pagbubuntis at pagsasapaw.

Ang tamang uri at sapat na dami ng abono para sa inyong palayan ay nakasaad sa Antas ng Pag-aabono.

ANTAS NG PAG-AABONO

Dami ng Abono na Dapat Ilagay (Bag/ektarya)

Timing ng Aplikasyon	Dry Season (160-60-90)	Wet Season (120-60-90)
Basal (Isang araw bago maglipat-tanim)	5 bags 14-14-14	5 bags 14-14-14
Mid-tillering (38-41 araw pagkapunla)	2 bags 16-20-0	2 bags 16-20-0
	2 bags 46-0-0	1 bag 46-0-0
	2 bags 0-0-60	2 bags 0-0-60
Early Panicle Initiation (53-56 araw pagkapunla)	2 bags 46-0-0	1 bag 46-0-0
		1 bag 21-0-0
Flowering (80-83 araw pagkapunla)*	1 bag 21-0-0	1 bag 21-0-0
Kabuuang Dami ng Bag	14 bags	13 bags

**Recommended for better grain filling among hybrid rice varieties due to higher yield potential.*

6. Pagpapatubig

Panatilihing mamasa-masa ang lupa hanggang isang linggo mula paglilipat-tanim. Sa panahon ng pagsusuwi mainam na mababaw lamang ang tubig (2-3 cm.). Ito ay nakakatulong sa pagsuwi at pagdami ng mga ugat. Panatilihing nasa 5-7 cm. ang tubig sa panahon ng pagbubuntis hanggang ang butil ay maging malagatas. Maaari nang patuyuan ang palayan 1-2 linggo bago umani.

7. Pagpuksa ng Damo

Ang tamang pamamahala sa patubig ay epektibong pang-kontrol sa damo. Puksain ang mga damo sa palayan sa unang 40 araw ng paglilipat-tanim sa pamamagitan ng pag-gagamas, rotary weeder o rekomendadong pamatay-damo.

8. Pagsugpo sa mga Peste

Makisabay sa pagpapatanim ng nakakarami. Maiiwasan nito ang pagkakaroon ng mga pesteng insekto at sakit. Hinihikayat ang mga magpapalay na gamitin ang prinsipyo ng *Integrated Pest Management*. Tumutukoy ito sa kumbinasyon ng iba't ibang pamamaraan sa pagpuksa o pagkontrol ng mga peste sa lebel na ang mga ito ay hindi na makapinsala sa ani at kita ng magsasaka.

PESTENG NANINIRA NG DAHON. Sapagkat ang palay ay may sapat na kakayanang palitan ang mga nasirang dahon sa unang 40 araw mula paglilipat-tanim, inaasahang hindi na nito kakailanganin pa ang kemikal na pamatay-pesto.

BERDENG NGUSONG KABAYO O *GREEN LEAF HOPPER (GLH)*. Puksain ang GLH sa pamamagitan ng rekomendadong pestisidyo kung may tungro sa mga kalapit na bukid. Ang GLH ang nagkakalat ng sakit na tungro.

ASKIP O *STEM BORER*. Gumamit ng pestisidyong nanunuot (systemic) sa puno ng palay kapag maraming lumalabas na uban (*white heads*) at bulok na ubod (*dead heart*).

KUHOL. Maaaring puksain ang pesteng ito sa pamamagitan ng pamumulot at paggamit ng *molluscicide*.

DAGA. Maglagay ng lason kapag mataas ang bilang ng daga. Panatilihan ang pain hanggang 2 linggo bago mag-ani. Panatilihing malinis ang mga pilapil ng palayan upang hindi pamugaran ng mga daga.

MGA SAKIT. Sa pagpuksa sa mga sakit, iwasan ang sobrang paggamit ng nitrohen, madamong palayan, hindi sabayang pagtatanim at tuloy-tuloy na patubig. Maaaring gumamit ng rekomendadong pestisidyo laban sa mga sakit.

9. Pag-aani

Anihin ang palay kapag nasa 80-85% ng mga butil ay hinog na. Giikin (*thresh*) kaagad ang mga naaning palay.

10. Pagpapatuyo at Pag-iimbak

PAGPAPATUYO. Patuyuin ang giniik na palay sa pamamagitan ng pagbilad ng 2-3 araw o *mechanical drying* ng 6-8 oras.

PAG-IIMBAK. Itabi ang inaning palay sa isang tuyo at malamig na lugar na ligtas sa mga insekto at daga.